

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران، میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن:۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ •
نمبر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۶ • چاپ: صمیم

شترت

دوشنبه ۱۸ اسفند ۱۴۰۴ • ۱۹ رمضان ۱۴۴۷ • ۹ مارس ۲۰۲۶ • سال بیست‌دوم • شماره ۵۳۴۴ • صفحه ۶:۲۲

اذان ظهر تهران ۱۲:۰۵ • اذان مغرب ۱۸:۲۴ • اذان صبح فردا ۴:۵۹ • طلوع آفتاب ۶:۲۲

www.sharghdaily.com

aparat:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

اندوه‌خوانی

خون بی دفاعان ایران بر وجدان جهان نبروانامهرائین

در اقدامی که آشکارا نقض اصول بنیادین حقوق بین‌الملل و منشور ملل متحد به شمار می‌رود، رئیس‌جمهور ایالات متحده، دونالد ترامپ، با صدور دستور حمله نظامی به خاک جمهوری اسلامی ایران، مرتکب جنایتی سنگین علیه صلح و امنیت بین‌المللی شد. این اقدام که منجر به کشته و زخمی شدن شماری از غیرنظامیان بی‌گناه شده، چیزی فراتر از یک تصمیم سیاسی یا نظامی است؛ حمله‌ای است‌عامدانه به اصول انسانیت و ارزش‌های مشترک بشری که کنسوانسیون‌های ژنو و اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی بر آن تأکید دارند. بر پایه قواعد مسلم حقوق بین‌الملل، هرگونه استفاده از زور علیه حاکمیت و تمامیت ارضی کشورها مگر در چارچوب دفاع مشروع یا با مجوز شورای امنیت سازمان ملل، غیرقانونی و مصداق تجاوز محسوب می‌شود. اقدام دولت وقت آمریکا نه‌تنها فاقد هرگونه توجیه حقوقی بوده، بلکه از منظر اخلاق سیاسی نیز نشان از بی‌توجهی کامل به تقدس جان‌انسان‌ها دارد. ناپسودی زیرساخت‌های غیرنظامی، هدف قراردادن مناطق مسکونی و تحمیل رنج بر مردم عادی، یادآور تاریک‌ترین فصل‌های تاریخ معاصر است که بشر امروز سوگند یاد کرده بود هرگز تکرار نشود.

جامعه جهانی، اگر مدعی دفاع از حقوق بشر و نظم بین‌المللی مبتنی بر قانون است، باید بدون هیچ ملاحظه سیاسی این اقدام را محکوم کند و عاملان و آمران آن را پاسخ‌گو بداند. سکوت در برابر چنین تجاوزی، نه بی‌طرفی، بلکه همدستی با بی‌عدالتی است. سازمان ملل متحد، شورای حقوق بشر و تمامی نهادهای بین‌المللی مرتبط موظف‌اند به وظایف خود در قبال حفظ صلح و حمایت از غیرنظامیان عمل کرده و با به‌کارگیری همه ابزارهای حقوقی موجود، ترامپ و تصمیم‌گیرندگان دخیل در این عملیات را در برابر عدالت قرار دهند.

امروز نام ایران تنها نام یک کشور نیست، بلکه نمادی است از مقاومت مردمی که زیر بار آتش و تحریم، کرامت انسانی خود را زرادخانه کرده‌اند. وجدان بیدار جهان باید به یاد داشته باشد که بی‌پاسخ ماندن چنین جنایتی، مشروعیت حقوق بین‌الملل را از درون می‌فرساید و آیندگان از ما خواهند پرسید: زمانی‌که قانون لگدمال شد و بی‌گناهان خونشان ریخت، شما در کدام سوی تاریخ ایستاده بودید؟ امروز این پرسش نه‌فقط از سیاست‌مداران و دولت‌ها بلکه برای همه وجدان‌های بیدار بشری مطرح است. آزمون‌ی است برای انسانیت؛ آیا جهان می‌تواند میان منافع زودگذر سیاسی و ارزش‌های پایدار عدالت انسانی تمایز قائل شود؟

اگر جهان آزاد حقیقتا بر پایه اصول کرامت انسان بنا شده، اکنون زمان اثبات آن است. هیچ قدرتی، حتی قدرتی با زرادخانه‌های هسته‌ای و نفوذ رسانه‌ای گسترده، نباید در برابر قانون ایمن باشد. مسئولیت پاسخ‌گوکردن صاحبان قدرت، اساس نظم مبتنی بر قانون است و خودداری از آن یعنی پذیرش این ایده خطرناک که عدالت تنها برای ضعیفان است.

صدای قربانیان این حمله، از میان ویرانه‌ها و خاکستر، فریادی است که از مرز زمان و مکان فراتر می‌رود. آنان از جامعه جهانی عدالت نمی‌خواهند، بلکه یادآوری می‌کنند عدالت اگر به سرعت اجرا نشود، خود به بی‌عدالتی بدل می‌شود. تاریخ سیاسی معاصر آکنده از نمونه‌هایی است که بی‌واکنشی ملت‌ها، زمینه‌ساز تکرار فجایع بزرگ‌تر شد. امروز می‌توان میان تداوم چنین چرخه‌ای یا گسستن آن، یکی را برگزید.

از این‌رو، نهادهای بین‌المللی و ملت‌های مستقل باید ابتکار عمل را در دست گیرند و با تشکیل کمیته‌ای حقیقت‌یاب، تمامی ابعاد این جنایت را مستند و عاملان آن را به محاکمه‌ای جهانی بکشانند. این اقدام نه یک انتقام که گامی در مسیر عدالت، صلح پایدار و بازسازی اعتماد به قانون بین‌الملل خواهد بود.

وجدان تاریخ تنها شاهد نخواهد بود؛ قضاوت خواهد کرد. فردا، فرزندان همین زمین به یاد خواهند آورد که در روزگار توفان دروغ و قدرت، چه کسانی با حقیقت هم‌پیمان ماندند. جهان در برابر سکوت و انفعالش مسئول است و هیچ قدرتی بزرگ‌تر از اراده انسان‌ها برای نگه‌داشتن سته عدالت نخواهد بود.

کاریکاتوری دیدم که گرچه از نظر هنری چندان قوی نبود، اما روی نکته‌ای مهم انگشت گذاشته و نوعی اخلاق‌گرای کزینشی را نقد کرده بود: جنازه کودکی روی زمین افتاده بود و زن و مردی بالای سرش ایستاده بودند. یکی می‌گفت بین چه کسی او را کشته تا تصمیم بگیریم محکومش کنیم یا نه.

این تصویر ساده، متأسفانه در واقعیت سیاسی ما بارها تکرار شده است. نمونه اخیر آن، کشته‌شدن بیش از ۱۶۰ نفر در دبستانی در میناب بود. بخشی از ایرانیان که بحق و به‌درستی کشته‌شدن بیش از ۲۰۰ دانش‌آموز در اعتراضات دی‌ماه را محکوم می‌کردند، درباره موش‌زدن به دبستان و کشتن کودکان سکوت کردند. برخی دیگر از در انکار درآمدند و این انفجار را ناشی از اشتباه نیروهای ایرانی خواندند و برخی حتی پا را پیش‌تر گذاشتند و آن را اقدامی عمدی دانستند. اما پس از آنکه گزارش‌های راست‌آزمایی الجزیره و چند نهاد آمریکایی منتشر شد و نشان داد دبستان هدف موشک‌های آمریکایی قرار گرفته است، باز هم موضع بسیاری تغییر نکرد. برخی سکوت کردند و برخی دیگر، در عین ابراز تأسف از کشته‌شدن کودکان، همچنان تأکید کردند که مسئولیت اصلی با جمهوری اسلامی ایران است. حالا هم ترامپ، به‌رغم همه شواهد و حتی اظهارنظر اولیه برخی نهادهای رسمی آمریکایی، ادعا کرده ایران خودوش این حمله را انجام داده و در بسیاری از رسانه‌های فارسی‌زبان خارج از کشور این ادعا را بازتاب می‌دهند.

این تنها موضوعی نیست که با چنین اغتشاشی در قضاوت اخلاقی روبه‌رو شده است. اصل حمله آمریکا و اسرائیل به ایران نیز با وضعیتی مشابه مواجه است. بخشی از ایرانیان داخل و خارج از کشور و نیز برخی چهره‌های سیاسی پیش‌تر خواستار چنین عملاتی بودند و در آغاز آن نیز با صدور بیانیه و حتی با نوعی شادی آشکار از آن حمایت

بر اثر حمله رژیم صهیونیستی-آمریکایی به منطقه مسکونی شهرک زیباشهر شیراز، ساختمان‌های اداری، مسکونی و واحدهای صنفی این منطقه تخریب شده است. عکس: امین برنجکار، میزان

ماکیاولیسم عوامانه

علی اصغر سیدآبادی

کردند. تصور اولیه‌شان –چنان‌که از سخنرانی‌ها و بیانیه‌ها برمی‌آمد– عملیاتی کوتاه، فروپاشی سریع نظام سیاسی و انتقال قدرت بود. اما وقتی جنگ به درازا کشید، تلفات غیرنظامیان افزایش یافت و زیرساخت‌های حیاتی هدف قرار گرفت، مواضع برخی تغییر کرد. آنهایی که تا دیروز از مداخله خارجی استقبال می‌کردند، اکنون از حق تعیین سرنوشت مردم ایران سخن می‌گویند. کسانی که تا دیروز از مداخله «بشردوستانه» دفاع می‌کردند، حالا تأکید می‌کنند که مردم در شرایط جنگی عاملیت ندارند. این تغییرات سریع نشان می‌دهد مشکل صرفاً اختلاف‌نظر سیاسی نیست، بلکه با نوعی اختلال در نظام قضاوت اخلاقی روبه‌رو هستیم.

در چنین وضعیتی، معیارهای اخلاقی تابعی از هویت سیاسی بازیگران می‌شوند. یک عمل واحد اگر از سوی «دشمن» انجام شود، جنایت تلقی می‌شود، اما اگر از سوی «دوست» انجام شود، توجیه یا نادیده گرفته می‌شود. نتیجه آن است که به‌جای آنکه ابتدا درباره معیارها توافق کنیم، ابتدا طرف‌ها را انتخاب و سپس معیارها را براساس همان انتخاب تنظیم می‌کنیم.

یکی از ریشه‌های این وضعیت را می‌توان در نوعی ماکیاولیسم عوامانه دید. در این نگاه ساده‌شده از سیاست، یک اصل نانوشته حاکم است: هدف، وسیله را توجیه می‌کند. اگر هدف مطلوب ما تضعیف

حقوق خوانی

فعالیت شورای موقت رهبری محدودیت زمانی ندارد

ابراهیم یوبی

وکیل دادگستری

نصب و عزل و قبول استعغافی «رئیس ستاد مشترک»، «فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» و «فرماندهان عالی نیروهای نظامی و انتظامی»، نکته حائز اهمیت این است که اگرچه اکنون اتخاذ تصمیم در امور راهبردی مانند تعیین سیاست‌های کلی نظام و صدور فرمان همه‌پرسی موضوعیت ندارد، اما به دلیل شرایط جنگی و حمله نظامی ایالات متحده آمریکا و اسرائیل به کشورمان در روزهای گذشته، اتخاذ تصمیم در موارد نظامی که دارای محدودیت است، به نظر اجتناب‌ناپذیر می‌رسد. البته قانون اساسی در مسائل نظامی راه تصمیم‌گیری را برای شورای موقت رهبری نبسته است، اما سازوکار تصویب در مجمع تشخیص مصلحت نظام باید رعایت شود. اصل ۱۱۱ قانون اساسی حد نصاب سه‌چهارم اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام را تعیین کرده، اما در اصل ۱۱۲ (ساختار مجمع تشخیص مصلحت نظام) اشاره‌ای به تعداد اعضای این مجمع برای تعیین حد نصاب رای‌گیری نشده است. آخرین حکم انتصاب اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام به تاریخ ۲۹ شهریور ۱۴۰۱ بازمی‌گردد که اعضا برای دوره‌ای پنج‌ساله تعیین شده‌اند. اعضای این نهاد را دو گروه اعضای حقوقی و حقوقی تشکیل می‌دهند. اعضای حقوقی (شامل سران قوا، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح، دبیر ششورای عالی امنیت ملی، وزیر یا رئیس دستگاه موضوع مورد بحث و رئیس کمیسیون مرتبط با موضوع در مجلس شورای اسلامی) هفت نفر هستند. البته فقهای شورای نگهبان نیز جزء اعضای

یک حکومت یا پیروزی یک جریان سیاسی باشد، تقریباً هر وسیله‌ای می‌تواند قابل قبول جلوه داده شود؛ از تحریم اقتصادی گرفته تا حمله نظامی و حتی تحمل تلفات غیرنظامیان.

اما این نگاه، حتی با سنت‌های جدی واقع‌گرایی سیاسی نیز فاصله دارد. آنچه امروز در فضای عمومی دیده می‌شود، بیشتر نوعی اخلاق هیجانی و مقطعی است که در آن قواعد اخلاقی بسته به موقعیت سیاسی تغییر می‌کنند. در نتیجه، اصولی که باید ثابت باشند، به ابزارهایی انعطاف‌پذیر در جدال‌های سیاسی تبدیل می‌شوند.

در این میان، نقش رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی نیز کم‌اهمیت نیست. در سال‌های اخیر شاهد شکل‌گیری کمپین‌های رسانه‌ای برای اختلال در معیارهای داوری بوده‌ایم؛ کمپین‌هایی که با انتخاب گزینشی روایت‌ها، برجسته‌کردن برخی رنج‌ها و نادیده‌گرفتن برخی دیگر، افکار عمومی را به سوی داوری‌های نامتوازن سوق می‌دهند. در چنین فضایی، احساسات جمعی به‌سرعت بسیج می‌شود، اما فرصت تأمل اخلاقی کاهش می‌یابد. نتیجه آن است که افکار عمومی گاه نه براساس معیارهای ثابت، بلکه براساس موج‌های رسانه‌ای داوری می‌کند.

با این حال، اگر از فضای هیجانی فاصله بگیریم، می‌توان به چند معیار حداقلی رسید؛ معیارهایی که در سنت‌های مختلف اخلاقی نیز کم‌وبیش مورد توافق قرار گرفته‌اند. در اخلاق وظیفه‌گرا تأکید می‌شود انسان‌ها نباید صرفاً وسیله‌ای برای اهداف سیاسی باشند. در اخلاق پیامدگرا نیز کاهش رنج انسان‌ها معیار مهمی است. در نظریه جنگ عادلانه نیز اصل تفکیک میان نظامیان و غیرنظامیان و اصل تناسب برای جلوگیری از آسیب به مردم عادی طرح شده است.

از دل این سنت‌های مختلف می‌توان دست‌کم به سه چند معیار مشترک رسید.

گزارش خوانی

احتمال بارش باران اسیدی*

کیسو فغفوری: فکر کنم راهنمایی بودم که عراق، پالایشگاه نکا را زد. آن موقع خبرها دیر به دیر می‌آمد اما این خبر را زودتر ابرهای آسمان برایمان آوردند. وقتی باران بارید، ما که مشغول والیبال و ورزش در حیاط مدرسه بودیم، سر و صورت و مقنعه‌هایمان پر از لکه‌های سیاه شد. ناظم‌ها آمدند و مجبورمان کردند صورتمان را بشوییم و همه را به کلاس فرستادند و زنگ تفریح بعدی هم با اینکه باران نمی‌آمد، در کلاس ماندیم. شاید در آن روز برای اولین بار بود که صورت هم‌کلاسی‌ها را بدون مقنعه می‌دیدیم.

نمی‌دانم چند سال از آن روز گذشته است. آسمان دیروز تهران، سیاه بود. سیاه آنچنان که در فیلم‌های آخرالزمانی نشان می‌دهند. سیاه برای اینکه انبارهای نفت و سوخت با حمله آمریکا و اسرائیل منفجر شده است. انفجارهای شبه‌شب که صاییشان خانه‌هایمان را لرزاند، حجم انبوهی از ترکیبات سمی هیدروکربن‌ها، اکسیدهای گوگرد و نیتروژن را وارد آسمان کرده است. هرچند این باران نم‌نم که صبح دیروز بارید رحمت بود، اما خیلی هم خطرناک و اسیدی بود.

از صبح چندین اطلاعیه و هشدار درباره احتمال بارش باران اسیدی منتشر شد. هشدار که پنجره‌ها را باز نکرده و در خیابان‌ها تردد نکنید. هرچند مغازه‌ها باز بودند و واتنی در خیابان میوه می‌فروخت، اما باران به همراه خودش سیاهی آورده و روی ماشین‌ها دوده نشسته است، دود و بارانی که قرار است امروز هم در تهران بماند. گروه‌هایی که مدت‌ها بود برای خودشان از آغاز جنگ هلمله می‌کردند، پر شده بود از هشدارها. انگار کم‌کم متوجه تلخی می‌شوند. ما مردم عادت‌کرده به مصیبت و سختی هستیم. راستش ما مردم مقاومی هستیم؛ شاید هم از جان گذشته و ناامید. این برای خارجی‌ها شاید شکل دیگری به نظر برسد. خبرنگار سی‌ان‌ان به تعجب گزارش داده است که چرا مردم پس از شنیدن صدای انفجار فرار نمی‌کنند و به‌جایش از انفجارها عکس و فیلم می‌گیرند! برای خیلی از ما حجم اتفاقات و ویرانی‌ها آن‌قدر زیاد است که گاهی یادمان می‌رود دیروز چه اتفاقی افتاد یا پربشبت تا صبح خانه‌هایمان لرزید یا اینکه بوه گوگردی که از انفجارها پخش شده چقدر مغزمان را می‌سوزاند. اما هر چرخیدن در خیابان‌ها برایمان همراه است با حجم زیادی از حسرت. هر گوشه شهر که می‌رویم، بخشی از خاطره‌هایمان در حال نابودی است. حالا خبر آمده

مدرسه علامه حلی یک در چهارراه کمالی و علامه حلی پنج در مرزداران هم آسیب دیده‌اند. عکس‌های نابودی «علامه حلی یک» برای من که هم برادر آنجا درس خوانده و هم پسریم تلخ بود. ساعت‌های زیادی را به‌عنوان مادر یک دانش‌آموز آنجا بودم؛ برای جلسات اولیا و مربیان یا مشاوره یا ثبت‌نام و گرفتن کارنامه. داخل مدرسه که می‌شدیم، نام و عکس تعداد از مدال‌آوران المپیاد یا دانش‌آموزانی که نام ایران را در جهان مطرح کردند قرار داشت و حالا بخش‌های زیادی از آن خراب شده است.

در این چند روز باره با این واقعیت روبه‌رو شدم که جنگ خیلی از اولویت‌ها را تغییر می‌دهد؛ مثلاً روز جهانی زن که دیروز بود و معمولا می‌تواند فرصتی برای بازگویی جایگاه ما زنان ایرانی در جهان باشد، در کنار گفتن از کمبودها، حق‌کشی‌ها و تبعیض‌ها.

سال پیش از شرایط سخت زنان غزه نوشتیم؛ از اینکه آنان و کودکانشان ۵۵ درصد قربانیان جنگ بودند. اما این روزها و بعد از اعتراضات ۱۸ و ۱۹ دی‌ماه دهنم تغییر کرده است. صحنه‌هایی که در روزهای بعد از این اعتراضات در کهریزک دیدم، شکل توهم را به مسائل تغییر داده است. اما مدام به خودم یادآوری می‌کنم که حتی یک کشته هم زیاد است. چه آن ۲۰۰ و چند کودکی که در اعتراضات کشته شده‌اند، چه این ۲۰۰ کودکی که در جنگ جان باخته‌اند. آری ما مردم در حال آسیب‌دیدن هستیم. پس شاید یادآوری اینکه دیروز هشتم مارس بود و روز جهانی زن، برای من فقط در یک جمله خلاصه شود: «تحصین تمام زنانی که اکنون فداکارانه و با تلاش بسیار، مایه آرامش خانواده‌ها و کودکانشان هستند».

❖ **فیلم احتمال بارش باران اسیدی ساخته سال ۱۳۹۳ به کارگردانی بهتاش صناعی‌ها و بازیگری محمد شمس‌نگردی است.**

۱۰

روز

قطعی اینترنت در ایران وارد دهمین روز خود شد. از روز شنبه ۹ اسفند و آغاز حمله اسرائیل و آمریکا به ایران، اینترنت جهانی در ایران قطع شده است و مردم فقط به اینترنت ملی دسترسی دارند. سایت‌های ایرانی خرید و فروش نیز فعالیت‌های خود را محدود کرده‌اند. در حقیقت این حجم بالای قطعی اینترنت در ایران فقط آمار جدیدی در نت‌بلانکس و کلادفلر نیست و نشان‌دهنده ساعت و لحظه‌هایی است که ذهن و روان بسیاری از ایرانی‌ها تحت فشار است. کسب‌وکارهای مجازی در این روزهای باقی‌مانده به عید توان خود را از دست داده‌اند.

۱۴۵

آسیب

مهر: یک مقام مسئول در تهران اعلام کرد در حوادث اخیر ۱۴۵ نقطه از شبکه برق آسیب دیده است. مدیرعامل آبیای استان تهران نیز گفت تأسیسات آبی آسیب دیده اما خدمت‌رسانی بدون خلل انجام شده و تأکید کرد قطعی آب یا جیره‌بندی برنامه‌ریزی نشده است. این مقام با اشاره به تلاش همکارانش گفت: «در جای‌جای استان تهران، چه به‌صورت حضوری و چه غیرحضوری (از طریق سامانه ۱۱۲)، پاسخ‌گوی نیازهای مشترکین در حوزه آب، فاضلاب و کنترل کیفی هستند»

۲

بازی

یکی از مربیان، دو بازی برای آموزش شرایط سخت به کودک پیشنهاد کرده است. بازی «ساختن خانه برای عروسک‌ها» یکی از این بازی‌هاست که در این شرایط می‌توان انجام داد. در این بازی کودک یاد می‌گیرد وسایل ضروری‌اش را بشناسد و در صورت نیاز، آنها را سریع برارد. بازی «دکتر و مادگر» برای اینکه کودک از دیدن جراحی‌ات و نیروهای امدادی نترسد نیز اهمیت دارد. در این بازی، عروسک‌ها آسیب دیده‌اند و کودک باید نقش امدادگر را بازی کند.